

Pensioen Special

Seizoen 1, nummer 4

Voor het pensioenfonds prudente grondslagen en meer

Inleiding

In deze Pensioen Special informeren wij u over (actuele) ontwikkelingen in de Nederlandse pensioenwereld die voor u relevant kunnen zijn. De afgelopen zomer was warm. Normaal gesproken is dit geen nieuwsonderwerp, ware het niet dat niet alleen een griep epidemie, maar ook warmere zomers effect hebben op de sterfte in Nederland. In deze editie van de Pensioen Special gaan wij dieper in op het onderwerp prudente (sterfte)grondslagen.

Daarnaast gaan wij in op andere nieuwsfeiten, die ons zijn opgevallen. Als u wilt reageren kan dat via secretariaat.amsterdam@milliman.com. Wij kijken uit naar uw reactie.

Pensioenonderwerp: (sterfte-) grondslagen

PUBLICATIE PROGNOSETAFEL

Het Koninklijk Actuarieel Genootschap (AG) heeft 12 september een nieuwe prognosetafel gepubliceerd. Naast de gebruikelijke nieuwe toevoeging van extra gegevens vallen een paar zaken op:

- De afgelopen jaren zijn er in Nederland en in andere landen van Europa, onder andere door griep epidemieën, meer sterftegevallen geweest dan voorspeld.
- Om de sterftetrend beter te kunnen voorspellen maakt het model van het AG gebruik van sterftecijfers niet alleen uit Nederland, maar ook uit een aantal andere Europese landen met een hoog welvaartsniveau. In totaal zijn 100 miljoen overlijdensgevallen opgenomen in de dataset.
- De toename van de levensverwachting gaat minder snel dan eerder voorspeld. Dat geldt niet alleen voor Nederland maar voor heel Europa.
- De levensverwachting van de Nederlandse man is nog steeds hoger dan het gemiddelde in de Europese landen met een hoog welvaartsniveau. Het verschil neemt wel af. Bij vrouwen is er meer onzekerheid in de schattingen.
- Eerste indicatieve berekeningen geven aan dat de pensioenvoorzieningen met circa 1% dalen. Voor de kostendekkende premie is de daling nog groter.
- Om de nieuwe cijfers effect te laten hebben op de beleidsdekkingsgraad is snelle besluitvorming over de te hanteren sterfetafel nodig.

Meer informatie vindt u op de [website](#) van het Koninklijk Actuarieel Genootschap.

ERVARINGSSTERFTE

Op 8 maart van dit jaar heeft het Koninklijk Actuarieel Genootschap een bijeenkomst georganiseerd over ervaringssterfte. Op deze bijeenkomst heeft een aantal actuariële bureaus hun modellen voor ervaringssterfte gedeeld en vergeleken. Nog steeds blijkt dat opleiding en huishoudinkomens goede voorspellende factoren zijn voor ervaringssterfte. Veelal wordt echter het inkomen uit het dienstverband bij de werkgever en het pensioeninkomen bij het huidige pensioenfonds gebruikt als een goede maatstaf. Het ontbreken van goede gegevens over huishoudinkomens en opleidingsniveaus vraagt creativiteit en innovatievermogen. Op dit gebied staan de ontwikkelingen niet stil. Het pensioensalaris levert een goede schatting voor de sterfte onder actieven op, maar omdat het aandeel van slapers, arbeidsongeschikten en gepensioneerden bij veel pensioenfondsen nog steeds toeneemt kiest Milliman het opleidingsniveau als basis voor de ervaringssterfte. Meer achtergrond vindt u in dit [artikel](#).

ANDERE GRONDSLAGEN

Op basis van het FTK moet een fonds prudente verzekerings-technische grondslagen hanteren, waaronder actuele prognosetafels. Daarnaast moet het ook rekening houden met de populatiekarakteristieken van het pensioenfonds. Andere verzekeringstechnische grondslagen zijn bijvoorbeeld partnerfrequenties, het leeftijdsverschil tussen partners, en grondslagen voor arbeidsongeschiktheid en wezenpensioen. Het is nuttig ook deze grondslagen periodiek te herijken.

IMPLICATIES VOOR DE DEELNEMER

Het aanpassen van de grondslagen van het pensioenfonds heeft een impact op de voorziening van het pensioenfonds op de dekkingsgraad. In een tijdsbestek van 12 maanden werkt dat ook volledig door in de beleidsdekkingsgraad. Daarmee zijn er ook gevolgen voor de hoogte van de indexatie en eventuele kortingen.

Verder zijn er gevolgen voor de kostendekkende premie, en mogelijk voor de feitelijke premie, dan wel voor de premiemarge. Tenslotte heeft het aanpassen van de grondslagen een impact op de ruilfactoren die het pensioenfonds hanteert, bijvoorbeeld bij het vervroegen van de pensioendatum.

Wanneer gerekend wordt met hogere sterftekansen krijgt een deelnemer aan een beschikbare premieregeling met hetzelfde kapitaal een hoger pensioen.

Wilt u meer informatie over dit onderwerp? Neem dan contact op met martin.wouda@milliman.com.

Implementatie IORP II

Uiterlijk 13 januari 2019 zal de Europese richtlijn IORP II worden geïmplementeerd in nationale wetgeving. De wetsvoorstellen voor de implementatie daarvan zijn reeds [gepubliceerd](#). Behandeling hiervan in de Tweede Kamer dient nog plaats te vinden. De wetsvoorstellen zijn in lijn met de IORP-richtlijn. Nadere eisen ten aanzien van risicomanagement en governance worden het meest benadrukt. De noodzakelijke aanpassingen zijn soms klein (aanpassing van formele stukken) en soms ingrijpend (aanpassing van de organisatiestructuur). Het bestuur van de pensioenfondsen zal daarom bijvoorbeeld goed moeten nadenken over de structurering en de invulling van de actuariële functie. Ook moet worden bedacht op welke wijze deze functie de relatie met de adviserend en de certificerend actuaire beïnvloedt. Het is wenselijk dat deze discussie nu wordt gestart en dat daarmee niet wordt gewacht tot vlak voor 13 januari 2019. Milliman heeft daarom voor pensioenfondsen een IORP II-checklist opgesteld en een praktische aanpak ontwikkeld. Deze dragen oplossingen aan voor aanpassing van de governance-structuur, die past bij de omvang en de complexiteit van het pensioenfonds. De drie sleutelfuncties krijgen daarin een logische plaats. Wilt u meer informatie over dit onderwerp? Neem dan contact op met rajish.sagoenie@milliman.com.

Pensioenactualiteiten

In een veranderende wereld zijn de uitkomsten van een aantal recent uitgevoerde onderzoeken relevant. In deze Pensioen Special noemen wij:

WERKELIJKE PENSIOENDATUM HOOG- EN LAAGBETAALDEN

De echte pensioendatum (de datum dat werknemers feitelijk stoppen met werken) ligt voor werknemers met een hoog salaris veel lager dan voor werknemers met een laag salaris. Dit terwijl juist voor lager betaalden wordt gepleit voor een lagere pensioendatum, omdat zij een kortere levensverwachting hebben en eerder "versleten" zijn. De hoogte van aanvullend pensioen en de mate waarin werknemers vermogen kunnen opbouwen (bijvoorbeeld via het eigen huis) spelen daarbij een belangrijke rol (zie ook deze cijfers van het [CBS](#)).

LEVENSVERWACHTING HOOG- EN LAAGOPGELEIDEN

Onderzoek wijst uit dat het verschil in (gezonde) levensverwachting tussen hoog en laagopgeleiden door de jaren heen is toegenomen (zie dit [rapport](#) van de WRR).

PARTTIME WERKEN EN BMI

Parttime en fulltime werken leiden beide tot een reductie van de BMI. Het effect van parttime werken is daarbij relatief het grootst, aldus de uitkomsten van een [onderzoek](#) van Netspar.

COUTERVAILING POWER

Uit een [studie](#) gepubliceerd in het vakblad Economische en Statistische berichten blijkt dat pensioenfondsen zich voor hun beleid vaak laten leiden door het advies van de adviseur. Volgens DNB levert dit een systeemrisico op. Voor pensioenfondsen is het dus van groot belang om informatie breed te verzamelen en niet alleen de kennis (en visie) te vergaren bij de eigen adviseur.

Wist u dat:

- Milliman op 28 juni een webinar heeft georganiseerd over IORP II. U kunt dit webinar terugkijken via deze [link](#);
- Milliman als dagvoorzitter een bijdrage heeft geleverd aan twee sessies van het Koninklijk Actuarieel Genootschap over IORP II;
- Het idee om de AOW-ingangsstijfheid te koppelen aan het opleidingsniveau met enige regelmaat wordt geopperd. Dat lijkt fair, maar stuit op praktische bezwaren. Wij zien meer in een flexibilisering van de AOW (zie: [een-rechtvaardig-voorstel](#));
- Milliman iedere maand een overzicht van de marktontwikkelingen geeft in de [Milliman Market Monitor](#). De daling van de rentetermijnstructuur in augustus in combinatie met een koersdaling van aandelenmarkten zal waarschijnlijk hebben geleid tot een daling van de dekkingsgraden van pensioenfondsen. In juli gold precies het omgekeerde. De verschillen zullen per fonds veel verschillen;
- CDA en CU het nabestaandenpensioen beter willen regelen. Wij signaleren dat de grootste gaten in nabestaandendekking ontstaan doordat in de praktijk voor de meeste Nederlanders geen recht op ANW bestaat. Daarnaast vervalt de nabestaandenrisicodekking zodra iemand uit dienst treedt;
- Ondernemingen met ingang van 1 januari 2019 voor de waardering van de pensioenregeling onder internationale boekhoudregels (IAS 19) rekening moeten houden met aangepaste regels. Bij bijzondere gebeurtenissen gedurende het jaar, bijvoorbeeld bij een wijziging van de regeling, zullen zij de grondslagen voor de pensioenlasten moeten herzien;
- Milliman een actief Corporate Social Responsibility (CSR) beleid voert en ook een CSR officer heeft benoemd.

The information contained in this Newsletter ("Information") is provided for general information only and does not constitute commercial, financial, legal, tax or investment advice. Milliman makes no promise to the reader or any other person or entity and makes no warranties, express or implied, as to the accuracy of the Information, the timeliness, completeness, merchantability or fitness for a particular purpose. Milliman cannot be held responsible to the reader or any person or entity. No responsibility of Milliman can therefore be accepted, whatever the circumstances are.

© Milliman, September 2018. All rights reserved. The owner of the copyright covering all the contents of this Newsletter is the company Milliman Pensioenen Vof, Amsterdam. Any adaptation, distribution, reproduction, publication, or translation of all or part of this Newsletter is permitted only with the express prior written permission of Milliman Pensioenen Vof.

CONTACT

René van der Meer
rene.vandermeer@milliman.com

Martin Wouda
martin.wouda@milliman.com

Tel: 031 (0)20 7601 888

milliman.com